

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

Szerkesztői iroda: fútca, 203. szám.
Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Megjelen: minden szombaton.

HIRDETÉSI DIJ:
háromhasábos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

Kiadó-hivatal:
Eperjesi Bank-Egylet könyvnyomdájában Eperjesen.
Ide intézendő minden előfizetés, hirdetés és a kiadás körüli panaszok.

Előfizetési ár:
vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:
Egy évre . . . . . 4 frt.
Félévre . . . . . 2 „
Negyedévre . . . . . 1 „

— Bélyegdij: minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyitlér minden sor 10 kr.

Kéziratok és levelek vissza nem adatnak. — Bérmentetlen levelek csak ismerős kezektől fogadtnak el.

Előfizetési felhívás az EPERJESI LAPOK

társadalmi s gazdasági hetilapra.

Előfizetési feltételek.

Egész évre . . . . . 4 frt
Félévre . . . . . 2 „
Negyedévre . . . . . 1 „

Az előfizetési pénzek az Eperjesi Bank-egylet könyvnyomdájába intézendők.

Vidéki előfizetéseik legcélszerűbben postaltalvánnyal eszközölhetők.

Az eperjesi Széchenyi-kör programja.

Szükségtelen hirdetésünk városunkban minden művelt ember látja és érzi, hogy Eperjes az utóbbi évtizedek folytán társadalmi élete, jelentőségének oly sok tényezőjét veszítette el, miszerint, ha biztosítani akarjuk magunk s a követő nemzedék részére a nemzeti irányú művelődés ösvényén való tovább haladhatást: a rendelkezésünkre álló szellemi erőket és tényezőket minden irányban ki kell használnunk, s egyesülés által kell pótolnunk azt, a mit a kedvezőtlen viszonyok megvon-
tak tőlünk.

Ezen meggyőződés serkentette a „Széchenyi-kör” tervezőit azon mozgalom megindítására, melynek most már valóságga tömörülő eredményével állunk szemben. Az „Eperjesi Széchenyi-kör” célja ehhez képest — a mint az alapszabálytervezet is kimondja: **a hazai irodalom és művészet pártolása, ismertetése, terjesztése, s általában a közművelődés előmozdítása.**

Ezen cél elérése végett a kör: állandó helyiségében a társas összejövetel és szellemfejlesztő eszmecsereinek tért nyit; folyóiratokat, könyveket s művészeti termékeket hozat meg tagjai önképző használatára; évenként legalább hat nyilvános előadást rendez, melynek műsorozatában: műkedvelők által előadott színdarabok, felolvasások, zene- és szavallati előadások fognak váltakozni; egyszerű smind saját helyiségében is, csak a kör tagjai által látogatható, rövidebb időközökben ismétlődő házi előadásokat (felolvasásokat stb.) tart; műtárgyak kiállítására vállalkozik; más, hasonló irányú társulatokkal érintkezik, művészek s színtársulatok felléptét előkészíti és működtetését közvetíti; nemes irányú szellemi vállalatokat pártol s előmozdít; pályakérdéseket tűz ki; évenként egy nagy díszgyűlést rendez és ékőnyvet ad ki.

Miután minden egyesület sikeres működésének alapfeltétele helyes szerkezetében s alkotórészei szerves összehatásában keresendő, közönségünk tájékoztatásul főbb vonásaiban feltüntetjük a létesítendő „Széchenyi-kör” szervezetét.

A kör ügyeit a vezérbiztosítók, (védnök, elnök, főjegyző, pénztárnok, háznagy, aljegyző, ügyész) a szakválasztmányok, az igazgató választmány s a közgyűlés kezeli.

A kör által közvetített szellemi munkásság különféle szakköröknek képviselése és vezetésére a négy szakválasztmány van hivatva. Ezek a következők:

1. A magyar irodalmi szakválasztmány, mely a hazai irodalom (tudományos úgy mint szépirodalom) érdekeit karolja fel s az annak ismertetése, terjesztése és művelésére irányuló egyesületi munkálkodást vezeti és igazgatja; könyvek és folyóiratok megrendelését, pályakérdések kitűzését, felolvasásokat hoz javaslatba, a pályamunkákat megbíralja s a díjat odaítéli stb.

2. A zene- és képzőművészeti szakválasztmány feladatkörébe tartozik egyfelől: a zeneművészet különböző ágainak művelése s terjesztése, a kör helyiségének hangszerekkel való felszerelése; az előadások műsorozatába felveendő zenedarabok előkészítése; megszerzendő zenedarabok iránt javaslatot tesz; művészeket hí meg s felléptüket előkészíti; városi nemzeti zenekart szervez s arra felügyel; a kör zeneértő tagjait daltársulata

egyesíti; — másfelől: a képzőművészeteket terjeszti, pártolja; szaklapok, hazai művészeti termékek meghozatala, szakába vágó pályázatok megindítása, kis műkiállítások rendezése stb. által; egyúttal a város s környékének szépítése iránt javaslatokat tesz.

3. A színészeti szakválasztmány színtársulatokat hí meg, részökre bérletet közvetít, szakavatott színi bírálatról gondoskodik; igazgatólag felügyel a színtársulat működésére; színi könyvtárt alakít, szavallati s műkedv. színelőadásokat rendez; az egyesület tagjait műkedvelői színtársulathoz csoportosítja; végül: az eperjesi színház felépülésének ügyét előmozdítani törekszik.

4. Az idegen nyelvi és irodalmi szakválasztmány az idegen élő nyelvek művelését s idegen irodalmak ismeretét mozditja elő; folyóiratok, könyvek megrendelését hozza javaslatba; a kör helyiségében idegen nyelvű társalgási órákat s felolvasásokat tart stb.

A szakválasztmányok egy elnökön s jegyzőn kívül 6-8 tagból állanak; részökre az igazg. választmány a hét meghatározott napjain a kör helyiségét (illetőleg annak egy részét) külön használatul átengedi, mely napokon aztán — az illető szakválasztmány ügyköréhez képest — a kör helyiségében felolvasások, értekezletek, idegen nyelvű társalgási órák, zene- és szavallati előadások, színdarabok próbái vagy társas felolvasása stb. rendeztetnek.

Az igazgató választmány, mely a vezérbiztosítók, a szakválasztmányok elnökei s egyegy kiküldöttjéből és végre a közgyűlés által beválasztott négy tagból alakul, havonként ülésezik s a kör ügyeinek egységes vezetése és igazgatására van hivatva.

A közgyűlés végre intézkedik mindazon ügyekben, melyek egyetemenként azok egyetemének vannak fenntartva. A kör munkássága eredményeinek minél tágabb körben leendő megismertetésére az évi díszgyűlés s az ékőnyv szolgálnak.

Midőn közönségünk hazafias buzgalmára s minden szép és nemes iránti hajlandóságára számítva e felhívást bocsátjuk közre, a főkérdés, melyre megfelelünk kell a létesítendő kör tagjai jogainak s kötelezettségeinek kérdése.

A „Széchenyi-kör” tiszteletbeli, alapító és rendes tagokból áll; tiszteletbeli tagok a hazai irodalom és közelet egyes jelesei választatnak meg; alapító úgy mint rendes tag minden fedélhellen jellemű egyén, férfi és nő egyaránt lehet.

Alapító és rendes tagoknak egyaránt jogukban áll a kör helyiségét bármikor látogatni, annak felszerelését, a folyóiratokat, könyveket, hangszereket stb. használni; részt vesznek szóval és szavazattal a kör közgyűléseiben, választják annak tisztviselőit s maguk megválasztathatnak tisztviselővé; részt vesznek a kör szellemi vállalatiban; szabad belépti joguk van a kör által rendezett mindennemű előadásokra, felolvasásokra, estélyekre stb., úgy a nyilvánosakra, mint a kör helyiségében rendezett házi előadásokra, s végül: díjtalanul kapják meg a kör ékőnyvét, E mellett alapító tagok díszokmányt nyernek.

A kör szellemfejlesztő, művelő, nemesítő működésének megfelelő tér csak akkor lévén biztosítva, ha nagyobb családok minden egyes tagja részére lehetővé van téve a belépés, hogy e részben a családapákra mentül csekélyebb teher hármojlék, az alapszabályok kimondják, miszerint minden alapító vagy rendes tagnak joga van, személyenként évi 2 frt tagdíj befizetése mellett családtagjait (neje s gyermekeit) a kör tagjainak felvételébe, minálta e családtagok szintén jogot nyernek a kör mindennemű előadásai s összejövetelei díjtalan látogatására.

A kör tagjai végre, hajlamukat szabadon követve, bármely szakválasztmány ügykörében működhetnek s akár a szakválasztmányok akár az igazgató választmány elé javaslatokat terjeszthetnek.

Mindezen jogokkal szemben — minőkhöz hasonlóknak aligha részesülnek bármely egyesület tagjai, — bátran utalhatunk a „Széchenyi-kör” tagjainak aránylag valóban rendkívül csekély kötelezettségeire.

Az alapító tagság 100 frtnak egyszerre leendő befizetésétől vagy ennek biztosítása s a 6% kamat évenkénti pontos lerovásától van függővé téve; rendes tagok havonként 50 krt fizetnek! (mely illetmény felévenkénti összegekben is rovathatik le.) Ez, s a belépéskor egyszer mindenkorra fizetendő jelentéktelen felvételi díj képezi az összes terhet, melyek árán a tagsági jogok megszerzetnek. Megjegyzendő azonban még, hogy a rendes tagok beléptükkor három évi időtartamra kötelezik le magukat, mely kötelezettségtől időközben csak elköltözés s hasonló okok menthetnek föl.

A „Széchenyi-kör” terve azon alapszémre van fektetve, miszerint egészséges társadalmi fejlődés s általános haladás csak ott érhető el, hol minden egyes a szellemi lényében rejtő tőkét az összesség javára kamatoztatja; s ép azért csekély aránylag az egyesületünk tagjaitól kívánt anyagi áldozat, mert a főszűly itt a buzgó szellemi hozzájárulásra van helyezve, mely nélkül az egyleti kötelek csak adózási viszony marad.

Életvidám élülkötést hozni a részvételenség és önösség sulya alatt tepedő társas életünkbe, felkeltetni s ápolni az irodalom s művészetek iránti érteket, — a szellemi haladás ezen leghatalmasabb emeltyűjét, — terjeszteni a nemzeti nyelvet s nemzeti szellemet, — ez a cél, mely előttünk lebeg, melynek elérésére egyesült erővel kell törekednünk, s melyre utalva, bátran szembenézhünk a kicsinylés és bizalmatlanság ellenvetésével, melyek minden vállalat kezdeményezőit visszariasztani igyekeznek, de elnémulnak az első eredmény, az első siker láttára.

Az „Eperjesi Széchenyi-kör” taggyűjtő-ivei a mai napon közrebocsátatnak.

Az „ideiglenes bizottság” gondoskodik felőle, hogy a belépni kívánók jelentkezése lehetőleg megkönnyíttessék.

E lap szerkesztősége is egy taggyűjtő iv bir-
tokában van.

Közvialmi rendészet.

Irta dr. Fekete Gyula, kir. törvényszéki bíró.
(Folytatás.)

A színházi vállalatok engedélyezéshez kötése. Vannak, kik azt vitatják, hogy a színészeti ipar teljesen szabad legyen, mert szerintök csak így lehet elejét venni a tulságos számú vállalatok keletkezésének, minek azok anyagi tekintetbeni tönkretűtása lenne következménye, miután a közönség nem lenne képes tulságos számú színházakat támogatni, minálta művészet és jó erkölcsök veszítenének, a mennyiben minden törekvés oda lenne irányozva, hogy a pillanatnyi élvezet bármely erkölcssten s a magasabb művészeti igényekkel ellentétben álló módon és eszközökkel kielégíttetnek, csak hogy a vállalkozó nyeresége biztosíthatassék. Ennélfogva legcélszerűbb szerintök magukra hagyni a vállalkozókat, kik sokkal ovtosabbak s előrelátóbbak lesznek mint az adminisztráció, mert nyereséget nem biztosító vállalatokba tőkájüket nem fogják befektetni. Habár ezen elv a gazdasági élet legtöbb ágában irányadó lehet, nem fogadható el a szellemi élet ezen egyik fontos és speciális jellegű nyilvánulásánál, melynél az egyesre nézve csakis a gazdasági érdekek az uralkodók, de nem az összességre nézve. Minélfogva kell oly megszorításnak lennie, mely magasabb biztonsgági s erkölcsi közérdekek védelmét ezen egyik nagy veszélyeztetője ellen biztosítsa. Egyik jó eszköznek kínálkozik a színészeti vállalatok megkezdésének előleges hatósági engedélytől feltételezése. A legnagyobb német tudósok ezen elv mellett harcolnak s mint meglátjuk ez a törvényhozások elve is. Bluntschli az engedélyezés elvét vallja, ebben látva a közérkölciség s közbiztonsgág nagy veszélyeztetése ellen színházak által a legjobb garantíát. Stein is az engedélyezési elvet az egyedül jónak tartja, úgy Pözl is. Az engedélyezés csak oly vállalkozónak adassék, ki elég biztonsgíkat nyújt jelleme, a vállalathoz megkivántató vagyon és a pályával járó ösmeretek iránt. Bernevitze elve e részben: „der Unternehmer soll in geschäftlicher und intellectueller Hin-

sicht für eine Theaterunternehmung vollkommen befähigt sein. Az engedély visszavonható lesz, ha a birtokos cselekményei vagy mulasztásából azon tulajdonságok hiánya kiderül, melyek az engedély feltételeit képezték. Ha büntetendő cselekmény követtett el, nem az administratio fog határozni. A vándorszínészeti igazgató engedélyt a kormánytól kap s a helyi hatóság csak annak alapján igazolási jegyet állít ki számára. Ezen rendszabályok szigorú kezelése sok eddig tapasztalt visszaéléseknek fogja elejét venni s különösen avatlatlan pénzzselbelők seregeitől megmenti a társadalmat.

2. Censura. Ez oly rendőri preventív eszköz, melynek segítségével az igazgatás vérszeljes nyugtalanságoknak, az illem s erkölcs ellen elkövetett sérelmeknek könnyen s legbiztosabban veheti elejét. A tiszta repressiv rendszernek, mely egyébként a szabadságnak jobban felel meg, itt alig van becsé. Kevés gyakorlati haszna, mivel sok gonosztevő büntetlenül maradhatna, a bíró kénytelen lenne szerzőt, művészt s közönséget egyaránt perelni. Preventio s nem repressio legyen itt a törvény. Minden áron fenntartandó tehát a censura intézménye, melynek jogosságát nagy politikai, biztonsági s erkölcsi érdekek védelmének szükségessége alapítja meg s célszerűsége ellen senki sem hozhat fel semmit. A darab előadásának utólagos leltárása s a szabott büntetésnek nincs hatályos gyakorlati értéke, mert az egyszer kijelölt s a közönség meggyőződésében gyökeret vert, szenvedélyeit felkorbácsoló mondatok ki nem irthatóak többé, a veszély magva elhívta orvoslás nélkül. Ha a kedvenc igazgató vagy más törvénysértő elhagyja a börtönt a közönség örömrivalgással fogadja s buzdítja új kihágás elkövetésére. Más nézetben van Montaigne, ki a censura eltörlését sürgeti: „L'abolition de la censure seyait la véritable emancipation du théâtre, ne serait il pas plus sage de remettre le droit de censure au jorges chargé d'exécuter ses arrêts? Nem osztja e nézetet Vivien, a ki a censura elvételét elfogadva így nyilatkozik: „comment protéger contre des allusions perfides les principes de nos institutions, comment atteindre ces ouvrages dangereux ou la perversité des doctrines se cache sous la politesse du langage, peut on frapper d'un châtement légal de simple inconvenances, qui sont indecentes plus qu'immorales, grossières que corruptrices? Az alkotmányos szabadság egyik legnagyobb harcosa Bluntschli is erőteljesen küzd a censura fantartása mellett. E rendszabálytól egyébként ne féljen a színészet, ha a szabadság feltételei nem hiányoznak. A becsületes, magasabb hivatás által vezérelt szerző s ép olyan művészeknek nem lesz ártalmára ezen rendőri eszköz, sőt kívánni fogja azt mint nemzeti érdekek harcosa, ha a rendszert egy szabadelvű igazgatás szakosmerettel s bölcsességgel kezeli, ha a hivatott organum felületesség, gyáva-ság és haszontalan pedantériátul menten a szabadság és egyéni érdekeknek megfelelő loyális-sal hajtja végre a törvényt. Ily eljárás azonban csak úgy biztosítható, ha ovatosan megválasztanak a censorok, kiknek szakértő, elfogulatlan s loyális férfiaknak kell lenniök. Ez azonban csak az egyik s nem mindég legerősebb biztosíték ön-

kény ellen, a szabadságnak még más remediumra is van szüksége. A szerző tökéletes védelmi joga elfogultság és önkény ellen a szabatosan meghatározott panaszjog és eljárása által lesz csak helyreállítható. Ezen feltételek mellett s a sajtószabadság védpaiza alatt nem kell félni a censura büneitől, de bizton várhatni áldásait.

3. Cautio. Célja a büntetések elégtételének s a rendtartási szabályok megtartásának biztosítása. Habár a legszabadelvűbb törvényhozások is megtartották ezen ovatossági rendszabályt, még sem lehet azt helyeselni, mert nem egyéb mint a vállalatok szükségételen megterhelése. Hátrányos befolyása különösen abban nyilvánul, hogy megnehezíti a vállalatok alakítását, a vállalkozóra veszteséget idéz elő, miután csak az állam kegyelméből adott kis kamatokkal köteles beelégelni s gyakran elegendő töké hiányában a közönségre nézve kívánatos és nyereséget biztosító vállalatok el fognak maradni.

4. Az állami segélyt vagy fentartást illetőleg megjegyzendő, hogy csak azon színházak, melyek rendeltetése a közművelődés előmozdítása, melyeknél tehát oktatás és nem nyereszkedés a cél, tartandók főn közalapból. Bluntschli e nézet ellen, melyet Stein is vall, így nyilatkozik: „das Theater zur Staatssache machen, das würde heissen, die schöne Litteratur und Kunst als Staatsangelegenheit behandeln indem die Bühne nur die Werke der Litteratur und Kunst in lebendiger Weise darstellte, in der Hauptsache kann also für sie kein anderer Gesetz gelten als für die Werke selbst“. Ő tehát azt kívánja, hogy a nemzeti színházak is privát speculációra bizzassanak. A mi speciális hazai nemzetiségi érdekeinket különösen illeti, veszélyes lenne Bluntschli elvéhez ragaszkodnunk. Nálunk a nemzeti színházak azon feladaton kívül, melylyel az más népeknél lett felruházva, még egy magasztos magyar nemzeti feladatot jutott, t. i. nemzetiségi érdekeink előmozdítása. Hogy e feladatot eddig a nemzeti közörmérv töltötte be nem szükséges bizonyítani. Ennélfogva mint nagyfontosságú magyar nemzeti intézet olyképp látandó el, hogy soha ne szoruljon a mindentől dívatot csinálók támogató kegyelmére, álljon ki minden versenyt különösen munkásainak belbecse által, kiknek legkitünőbbjeit el ne csalhassa tőlünk az idegen pénz.

(Folytatása következik.)

Különfélék.

Az „Eperjesi Széchenyi-kör“-t létesítő ideiglenes bizottság megbízásából dr. Berzeviczy Albert vasárnap, f. hó 24-én délutáni 3 órakor a megyeház nagy termében nyilvános felolvasást tartand.

A felolvasás tárgya: „Miért alakítjuk a Széchenyi-kört és mi lesz a Széchenyi-kör?“

A bemenet semmi díjhoz sincs kötve.

Bankjaink! Az Éjszakamagyarországi Jelző- és Iparüzletbank f. hó 14-én tartott közgyűlésén

elhatározta részvényeit felére leszállítani, a hitelüggyel felhagyni és kizárólag a dynamit-gyártásra szoritkozni; mely eljárás csak helyeselni lehet, minthogy tudunkra nem csak hazánkban, de a birodalomban ezen kívül csak egy dynamit-gyár létezik, és ha technikai valamint kereskedelmi tekintetben jól vezetettik, boldogulni is fog.

A Népbank részvényenkint 5 frt 30 krt fizet osztalékul: a helybeli jogi tanszékre pedig 200 frtot határozott adni tíz év hosszant nyeresé-nyeiből.

A városi képviselőtestület ma d. u. 3 órakor közgyűlést tart, melynek tárgysorozata a következő:

Megei törvényhatóság az 1878-ik évre szóló városi köz költségelőirányzatot helybenhagyólag fogantatosítás végett megküldi.

Ugyanaz Ratsker Anna volt városi elemi tanító nyugdíjának felemelése tárgyában hozott városi közgyűlési határozatot helyben hagyja.

Ugyanaz jóváhagyja a városi adószedői hivatalhoz egy irnoki állomásnak rendszeresítését.

Városi gazdasági tanács bemutatja a Szent-László-féle mulatóhely épületének bérbeadására vonatkozó árverési jegyzőkönyvet.

Városi tanács és pénzügyi szakosztály együttes jelentése a „fekete sas“-féle épületnek gyökeres átalakítása s illetőleg további bérbeadása tárgyában.

Városi polgármester előterjeszti az 1877-ik évre vonatkozó részletes jelentését.

Városi tanács előterjesztése a „magyar kisbirtokosok országos földhitel egyesülethez“ a v. közönségnek, mint alapítónak hozzá járulása iránt.

Pénzügyi szakosztály véleményes jelentése Fentsik István eperjesi polgár véleményére a katonai beszállásolási szolgálatai után engedélyezendő nyugdíj iránt.

Ugyanannak Czipár Mihály helybeli lakos gör. kath. harangozó s egyházfinak kérvénye tüzi olfa elnyerése iránt.

Konsztantinovits Lukács hegyi kerti v. biztos fizetésének felemelését kérelmezi.

Czeméthei ut mentében újból épült háztulajdonosok kérelme a házaik előtt fennálló jegenyefák kivágatása iránt.

Városi tanács előterjeszti a „Tűzrendőri szabályzat“ tervezetét.

A Pap Kálmán-féle nagyszerű méntelep, mely 68 ezer frtba került, e héten lön 27200 fton közárverésen eladva. Megvette a takarékpénztár.

A hétfői országos vásár — bár az időjárás kedvező volt — nem volt nagyon népes. Mégis, legalább némileg, mindenesetre kárpótlást nyújtott a január havi vásár elmaradásáért.

A helybeli róm. kath. főgymnasium szegény sorsu tanulóit segélyező egyesület alapja javára f. é. március 2-án megtartott farsangi zene- s táncestély jövedelméről, valamint a történet felülfizetésekről szóló kimutatást annak idejében közöltük. Pótlólag hozzáteszük még, hogy a jövedelem szaporításához utólag gróf Vengerszky Victor 10 frttal járult hozzá.

A szöszterinti értelem. Sedletzben történt, hogy az ottani törvényszék egy fiatal paraszt-

TÁRCA.

A magyar drámai költészet fejlődése a legrégibb időkől napjainkig.

(Mutatvány Lévay István kir. főgymnasiunai tanár sajtó alatt lévő „Magyar nemzeti irodalomtörténet“ című tankönyvéből.)

(Folytatás.)

Láttuk az eddiegiből, hogy drámairodalmunk még mindig gyermekkorban tengődött. Egy Kisfaludi Károlynak kellett jönni, hogy kiemelje azt e kiskorúságból. A fehérvári társulat Pesten időzésekor, mint említettük, kezdett el költöni valódi nagyságában ragyogni. Első színműveit, melynek „Tatárok Magyarországon“ és „Ilka“ lelkesedéssel fogadta és megtapsolta a közönség a hazafias iránynál fogva, mert, mint Berzsenyi ódaival, Vörösmarty eposzaival, úgy ő drámaival akart hatni az aluszékony magyarra. De művészi szempontból sok kifogás tehető ez első művei ellen; ő sem tudta mindjárt levétköztetni a német érzélgősséget. Azonban mennél tovább halad, annál inkább erősödik. És imé „Zách Klára“, „Iréne“ című darabjaiban a drámai kellékek, a tragicum megalkotása nem mindennapi tehetségére mutatnak. „Stibor Vajda“ sikerültebb amazoknál is, melyben drámai összeütközést, helyes bonyodalmat, kidomborító jellemeket találunk s a mult idők képét biztos, hű vonásokkal rajzolja elénk. Nagy hibája azonban, hogy a drámai véget machinatioval oldja meg; nem természetzerű, benső fejlemény folytán, hanem isteni boszú által bűnhődven a valóban tragikai vége. Töredékben maradt ránk „Csák“ című történeti drámája, melyből ítélve azt következtethetjük, hogy ez képezte volna Kisfaludi hegkitünőbb komoly drámáját. Azonban legnagyobb szerencsével mulve ő a vigjátékot, melynek tárgyait ügyes tapintattal a magyar életből kölcsönözte; és ismerve a társadalmi életet, a színpadra vitt alakokat valóban reális mezbe öltöztetve mutatta be a néző közönségnek. A ferdeségek, korcskinövészek, az emberi gyarlóságok neveltségessé tételében ha utol is érték őt későbbi írónk, de tul semmi esetre sem szárnyalták; mert humoros, komikai helyzetek

megteremtésében valóban mester; előadása kedélyes, játszi, igazán magyaros; dialogjai élénkek s mindenkor jellemzetesek. Nevezeteseb vigjátékai: A kérés (3 felv.), A pártütők (3 felv.), Gyilkos (1 felv.), A leányörzö (3 felv.), és mint legsikerültebb műve a Csalódások (4 felv.), stb.

Kisfaludinak sikerrel előadott szindarabjai üdvös hatásnak voltak ugy a néző közönségre, mint az író világra; amaz hinni és bizni kezdett a magyar Thalia jövendőjében; emez pedig serény munkásságra buzdult a drámai téren is. Így tesz kísérletet Kisfaludi Sándor is, Károly öcsese, de nem arat diadalt, mert történeti tárgyú drámáiban, melynek Hunyadi János, Kun László, a szó szoros értelmében elnyulik a cselekvény. „Az ember-szivnek örvényeiben“ a tragikus jellem, előadás hibásak. Nemsokkal sikeresebbek a Dárday ház és Lelkes magyar leány című vigjátékai, melyeket ő „magyar nemesházi rajzolatoknak“ nevez s melyeket a magyar nemesi osztály magasztalására irt. Az utóbbi mind jellemzés, mind dialog tekintetében még kiválék a többi közül.

Nagy tünemény drámairodalmunkban Katona József Bánk bánja (megj. 1819, 5 felv.), melyet a színpadra hozni nem volt szabad s melyet darabos nyelvzete miatt alig méltattak olvasásra. A nyers hű alatt lappangó életerős magvak csak később a nemzeti színház megnyitása után kezdtek egész fényökben előtűnni. A közönség nagy lelkesedéssel fogadta e sok hibában leledző, de másrészt sok ragyogó vonással bíró darabot. Bánk Gertrud kegyeitől elvakítva, nem látja az utvesztőt, melyet a királyné és Ottó, számára készítenek. S midőn Petur figyelmeztetéseire ébredni kezd s becsületét meg akarja menteni, már késő: a vihar kitört, a bajt nem háríthatja el; a cselzővőt megöli ugyan, de tettét nem önelhatározásból, hanem alkalom adtán hajtja végre. S éppen e tépelődő, e határozatlan, folyton habozó viselet miatt esik Bánk jelleme kifogás alá. Melinda ártatlanul szenved s esik áldozatul, mi által a drámai igazságszolgáltatás van megsértve; Ottó gyáva s mégis öl. De másrészt az események „szövedékébe“ bejátszó békételenek s különösen Petur jelleme éles vonásokban domborodik ki; a szenvedélyeket erőteljesen

ecseteli; lélektani festései általán hívek; szerkezet és elrendezés nagy ügyességre mutatnak; előadása határozott és jellemzetes, bár nyelvzete sok helyütt nyers, darabos; veresése áltaián gyöngye.

Mielőtt drámairodalmunk fejlődésének ecsetelésében tovább haladnánk, újolag a színügyre kell vetnünk tekintetünket. Láttuk főlebb, mily mostoha viszonyok és hányatások közt kellett tengődnie; láttuk, hogy az ország fővárosában az idegent ölelte keblére a közönség s a már ekkor művészi magaslatra emelkedett magyar Thalia papjai még mindig vándoruttra kényszerültek kelni De a nemzeti érzület ébredési korszakában rájuk nézve is jobb napok kezdenek vala derengeni. Az 1833–36-ki években egy a kassai társaságtól elvált töredék (Bartha, Megyeri, Szentpétery, Szerdahelyi, Egressy, Kántorné, a Lendvay-pár stb.) a budavári színpadon Fáy és Döbrentei vezetése alatt megtelepedve a magyar színművészet alapját vetette meg.

A színészet iránti érdeklődés mindinkább nagyobb mérvet kezd öltetni: közobajtássá vált egy nemzeti színház létesítése. Széchenyi István buzgókodása folytán a pesti Dunaparton telek is lett nyerve színházi épület számára. Más részről Földváry Gábor egy pestmegyei felállítása körül izgatott és buzgókodott és törekvése sikerülvén a kerepesi uton a Grassalkovics Antal herceg adományozta telken a színház fel is épült és egy részvénytársaságnak adatván, 1837 évi augusztus 22 én végre valahára a nemzeti színház meg is nyílt.

E tény virágoztatta fel aztán drámairodalmunkat is. Az Akademia a készletben volt műveket átvizsgálta, pályadíjakat kezdett drámai munkákra kitűzni. A Kisfaludi-Társaság tagjai szintén fejlesztőleg hatottak a színügyre. Irónk számosabban és hivatottabban léptek a magyar dráma parlagon hagyott mezéjére. Operák és népszínművek is színre kerülvén, az előadások változatosak lesznek. — A siker és buzgalom a közönségbe is bizalmat öntött s a színügy jövője meg lön alapítva a fővárosban. De lássuk írónkat.

(Folyt. köv.)

meny
itelt.
tetés
örnél
hogy
hát
tiz é
hogy
letet.
nek
levél
közöl
menn
nye
tülete
kor
iparko
hossz
perc
Cincin
fokon
állana
siesse
kon v
lyezve
telegr
ezen
van le
egy fe
gépek
túzólt
nak a
e váro
mikor
áldáse
an die
gericht
werfen
Zeit e
von n
angele
fanoni
einfach
in En
der Fr
schuft
Gefam
großen
Lande
Friede
Jahre
derfelb
mehr
wie be
eingefü
Leben.
ziren:
denetric
Berwa
Friede
sondere
nannt,
Ghre
spruch
hat, in
nunges
fich
zum B
verfahr
heiten
20 fl.
nen G
erstrete
Berufu
fich, g
fets m
des Ge
ihm de
das in
furzgef
werde,
allen
überfte
ter geb
Bagate
somohl
Zeit vo
beglicd
viduum

menyecskeket valami kihágásért tíz napi fogságra ítélte. A menyecske mindjárt meg is kezdte a büntetést. Az nap este megjelenik a férje a börtön-örnél, hogy hát ereszsze ki a feleségét. „Hát már hogy eresztetem, mikor tíz napot kapott“. „Nó hát persze, hogy csak tíz napot kapott, de nem tíz éjszakát is, azért éjjelre csak hazaviszem“. Már hogy aztán a börtönör is így értelmezte-e az ítéletet, arról nem szól a krónika.

A tüzoltói intézmény Amerikában. Érdekesnek találjuk egy az „Egyetértés“-nek írt amerikai levélből az amerikai tüzoltói intézményre vonatkozólag kivonni az alábbiakat: Bámulatos valami, mennyire ki van itt fejlődve a tüzoltás intézménye. De nem is csoda, hisz ugy a hatóságok, testületek, valamint magán emberek készek mindenkör áldozni azon intézmény fejlesztésére, mely iparkodik megátolni azt, hogy nagy fáradság, hosszú munkásság árán szerzett vagyonunk pár perc alatt a romboló elemek martalékává legyen. Cincinattiban áli a tüzoltói intézmény legkifejtettebb fokán; jól felszerelt, jól fizetett ügyes tüzoltók állanak éjjel nappal talpon, hogy a tüzlármára siessenek a tüzvész elfojtására. Minden utca sarkon vörös, zárt tüzelző szekrények vannak elhelyezve, a melyek a legközelebbi tüzoltó őrtanyával telegraph által vannak összeköttetésben. A kulcs ezen tüzelzőhöz a legközelebbi üzlethelyiségben van letéve. Mihelyt a tüzet jelzik, nem mulik el egy fél perc, s a lovak már a készen tartott oltó gépek s tömlő kocsik elé vannak fogva s aztán a tüzoltó legénységgel roppant gyorsasággal vágtnak a vész helyére. Az oltógépeket gőzerő hajtja, e városban mintegy 50 ilyen gőzgép van. Valjón mikor fogják felfogni Magyarországon ez intézmény áldásos voltát!

Speries, den 21. März.

In der vorigen Nummer beschäftigten wir uns an dieser Stelle mit dem Gesetze über das Bagatellgerichtsverfahren im Allgemeinen.

Wir wollen noch einen Blick auf andere Länder werfen, wo diese Institution bereits seit längerer Zeit eingebürgert ist.

Bezüglich der bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten von mindermem Belange, — der sogenannten Bagatellangelegenheiten — enthielt schon das römische und kanonische Recht besondere Bestimmungen, welche eine einfachere und weniger formelle Prozedur normirten.

Eine bestimmtere Form gewann diese Prozedur in England, wo im 14-ten Jahrhundert die Institution der Friedensrichter eingeführt wurde.

Gegenwärtig gibt es in jeder britischen Grafschaft eine größere Anzahl von Friedensrichtern, deren Gesamtzahl auf 10,000 gesetzt wird.

In Frankreich wurde diese Institution nach der großen Revolution eingeführt und gibt es in diesem Lande gegenwärtig nicht weniger als 2800 ernannte Friedensrichter.

Daß sich also diese Institution im Laufe so vieler Jahre bewährt haben muß, das beweist das Fortbestehen derselben und der Umstand daß sie allmählig immer mehr Raum gewinnt.

Bei uns wurde die Bagatellgerichtsbarkeit — wie bekannt — durch den XXI G. N. vom Jahre 1877 eingeführt und trat am 1-ten d. M. thatsächlich ins Leben.

In Bagatellangelegenheiten werden fortan judizieren: Bezirksrichter, Stuhlrichter und besondere Friedensrichter.

Der Stuhlrichter wird über Empfehlung des Verwaltungsausschusses durch den Justizminister zum Friedensrichteramt berechtigt; ebenso werden die besonderen Friedensrichter vom Ministerium hiezu ernannt, und muß als solcher den Eid leisten und auf Ehre geloben, unparteiisch vorzugehen.

Wer also jetzt eine Forderung bis 50 fl., Anspruch auf bewegliche Güter, Zins, Lebensrente etc. hat, in feldpolizeiliche, Ehrenbeleidigungs- oder Wohnungsmieth-Angelegenheiten verwickelt ist, der begibt sich — mit einem 12-Kreuzer-Stempel versehen — zum Bagatellrichter, wo er sofortige Abhilfe findet.

In der Gemeinderichtsbarkeit ist das Beweisverfahren mittelst Schwur nicht zulässig.

Der Gemeinderichter kann nur in Angelegenheiten verfahren, deren Substrat die Summe von 20 fl. nicht übersteigt. Die durch ihn ausgesprochenen Geldstrafen dürfen sich auf nicht mehr als 5 fl. erstrecken.

Die Zeugen bekräftigen ihre Aussagen unter Berufung auf ihr Gewissen durch Handschlag. Wer sich, gegebenen Falles weigert, dies zu thun, wird stets mit einer Geldbuße von 5 fl. bestraft.

Sollte eine der Partheien gegen das Verfahren des Gemeinderichters Einwendungen haben, so steht ihm das Recht zu, binnen 8 Tagen zu verlangen, daß das in der betreffenden Angelegenheit aufgenommene kurzgefaßte Protokoll dem Bezirksgerichte vorgelegt werde, welches die Sache neuerdings und zwar von allem Anfang zu Ende führt.

In Rechtsstreitigkeiten, deren Substrat 20 fl. übersteigt (die also nicht mehr vor den Gemeinderichter gehören) können die Klagen vor dem kompetenten Bagatellrichter (Stuhl-, Friedens- oder Bezirksrichter) sowohl mündlich als schriftlich angebracht werden.

Erscheinen die streitenden Partheien zu gleicher Zeit vor dem Richter, so kann ihre Zwistigkeit sofort beglichen werden.

Vor dem Richter kann jedes selbständige Individuum erscheinen und dürfen Ehehälften für einander,

Söhne, die ihr 24. Jahr erreicht haben, für die Eltern, Wirtschaftsbearbeiter für ihre Herrschaft und Gehilfen für ihre Prinzipale auch ohne besondere Vollmacht sprechen. Wird eine Parthei durch irgend eine dritte Person vertreten, so hat die letztere auf ein Honorar für ihre Mühe und etwaige Arbeit gar keinen Anspruch.

Den Verhandlungen kann jeder Erwachsene bewohnen etwaige Ruhesetzer, werden ausgewiesen und unanständig sich Benachmerde mit einer Geldbuße von 10 fl. beziehungsweise mit vierundzwanzigstündigem Arreste bestraft.

Der Richter ist befugt, an Stelle des Bevollmächtigten Jedermann zu zitiren, wenn er es für nöthig findet. Wird der Vorladung nicht Folge geleistet, so kann dem Betreffenden eine Geldbuße bis 50 fl. auferlegt werden.

Der Richter muß bestrebt sein den friedlichen Ausgleich der Sache anzustreben. Kommt ein solcher nicht zu Stande, so wird das Urtheil gefällt und zur Erfüllung der Pflichtigkeit ein achtägiger Termin festgesetzt.

Jedermann ist gehalten, seine Aussagen und Behauptungen mit Beweisen zu affirmiren. Als Beweismittel dienen: Das Gegenständlich, Dokumente, Zeugenaussagen, Gutachten von Sachverständigen, der Augenschein und hier (also abweichend von dem Verfahren vor dem Gemeinderichte) auch der Eid. Ueber die Verhandlung wird ein Protokoll aufgenommen, welches zum Schluß verlesen und von den Partheien und dem Richter unterfertigt wird.

Das Urtheil wird mündlich verkündigt; ist jedoch Jemand nicht zugegen, wird es auch schriftlich zugestellt, ebenso auf ausdrückliches Verlangen der Partheien. Gegen das Urtheil des Bagatellrichters kann auch die Nullitätsbeschwerde angebracht werden. Dieselbe ist sofort anzumelden und kann binnen 3 Tagen auch begründet werden.

Ueber die Nullitätsbeschwerde hat der betreffende kön. Gerichtshof zu entscheiden. Weitere Appellationen sind ausgeschlossen. Partheien, welche Nullitätsbeschwerden einbringen, die sich als unbegründet erweisen, werden mit einer Geldbuße bis 25 fl. belegt.

Jeder Prozeß kann binnen 30 Tagen vor demselben Richter novisirt werden, im welchem Falle die Angelegenheit von Neuem verhandelt wird.

Die Exekution wird im Urtheile selbst angeordnet, doch kann dieselbe nur auf Verlangen der gewinnenden Parthei durchgeführt werden. Vorläufige Sicherstellungen sind ausgeschlossen.

Ist das Substrat eine Geldforderung, so kann sich die Exekution bloß auf Mobilien, auf bares Geld oder Forderungen erstrecken.

Werden fremde Sachen mit Beschlagnahme belegt, so können die Anspruchsrechte binnen 8 Tagen geltend gemacht werden.

Appellationen gegen die bezüglich der erhobenen Ansprüche gefällten Bescheide sind binnen 8 Tagen beim kön. Bezirksgerichte einzubringen.

Klagen gegen ungesetzliche Exekutionen sind ebenfalls binnen 8 Tagen beim kön. Gerichtshofe einzubringen, welches endgültig entscheidet.

Sollten sich die obigen Gegenstände der Exekution nicht vorfinden, so kann sich dieselbe auch auf unbewegliche Güter erstrecken.

Die verhängten Geldstrafen sind stets in die Kassa der Zuständigkeitsgemeinde des Konvincirten abzuführen.

Dies sind kurzgefaßt die Bestimmungen des Gesetzes. Ob sich nun diese neue Institution auch bei uns bewähren wird, hängt jedenfalls in erster Reihe von den Richtern ab, die berufen sein werden, das geschriebene Wort zu verwirklichen. Wir, unsererseits hoffen in dieser Hinsicht das Beste, und erblicken in der neuen Einführung jedenfalls einen Fortschritt.

Das Programm eines entstehenden Vereines.

An anderer Stelle veröffentlichen wir das Programm des im Werden begriffenen Eperies Széchenyi-Vereines.

In der Ueberzeugung, daß sich für dieses Unternehmen dessen Zweck von hoher kultureller Bedeutung und Tragweite ist — auch diejenigen unserer g. Mitbürger lebhaft interessieren, die obwohl unerer Nationalprache weniger mächtig, trotzdem patriotisch fühlen und den kulturellen und sozialen Aufschwung unerer Gegend an Herzen tragen, wollen wir das erwähnte Programm auszugsweise auch in deutscher Sprache veröffentlichen.

Es ist zur Genüge bekannt, daß unsere Stadt im Laufe der jüngstvergangenen Jahre den Verlust so mancher sozialer Faktoren zu beklagen hatte.

Um diesen Verlust zu ersetzen, ist es nothwendig, unsere gesammte Intelligenz und die uns zur Verfügung stehenden geistigen Kräfte zu vereinen und mit vereinten Kräften die Entschädigung für das Verlorene anzustreben.

Der Széchenyi-Verein ist berufen, dieses zu bewirken und ist daher dessen ausgesprochener Zweck: die Unterstützung und Verbreitung der vaterländischen Literatur und Kunst, wie überhaupt Fortbildung.

Zur Erreichung dieses Zieles dienen als Mittel gesellige Zusammenkünfte in den Vereinslokalitäten, Anschaffung von Zeitschriften, Bücherwerken und Kunstgegenständen; der Verein veranstaltet außerdem jährlich mindestens sechs öffentliche Vorstellungen (Dilettanten-theater, Vorlesungen, Musik- und Deklamations-Soiréen); ferner vermittelt und bereitet der Verein

das Auftreten von Künstlern und Theatergesellschaften vor und tritt mit ähnlichen Vereinen in Verbindung. Jährlich findet eine Gala-Verammlung statt, und wird ein Jahrbuch herausgegeben.

Die Gliederung des Vereines betreffend, werden außer dem Direktionsausschusse, welcher die Verwaltungsangelegenheiten versieht, vier Sachausschüsse organisiert, u. z. 1. Der literarische Ausschuss, welcher u. A. die Vorlesungen zu besorgen haben wird; 2. ein Kunst- und Musik-Ausschuss; 3. ein Theater-Ausschuss und 4. ein Ausschuss für fremde Sprachen, welcher letzterer im Vereinslokale Konversationsstunden für moderne Sprachen und interne Vorlesungen veranstalten wird.

Die Mitglieder sind gründende, Ehren- und ordentliche Mitglieder.

Die gründenden und ordentlichen Mitglieder — sowohl Herren als Damen — genießen das Recht die Vereinslokalitäten zu besuchen, die Zeitschriften, Bücher und musikalischen Werke zu benützen, sie haben Eig und Stimme in den Generalversammlungen, haben unentgeltlichen Zutritt sowohl zu den öffentlichen Vorstellungen und Vorlesungen als auch zu denjenigen, welche in den Vereinslokalitäten veranstaltet werden, ferner erhalten sie das Vereins-Jahrbuch unentgeltlich.

Um die Vortheile des Vereines dem Publikum in möglichst ausgedehntem Kreise zugänglich zu machen, wird den gründenden und ordentlichen Mitgliedern das Recht eingeräumt, ihre Familienmitglieder (Frau und Kinder) gegen Ertrag einer Taxe von 2 fl. per Person als Vereinsmitglieder aufnehmen zu lassen, wodurch dieselben ebenfalls berechtigt werden an den Zusammenkünften und Vorstellungen unentgeltlich Theil zu nehmen.

Gründer zahlen als Taxe ein für allemal 100 fl. die ordentlichen Mitglieder hingegen — außer der unbedeutenden Aufnahme-taxe monatlich 50 fr. Die Verpflichtung der letzteren dauert 3 Jahre.

Unser soziales Leben von dem Alldruck der Theilnahmslosigkeit, des Monotonie und des Indifferentismus zu befreien und die Pulsadern desselben lebenslustiger aufschlagen zu machen ist also neben dem hohen kulturellen Zweck ein Hauptziel des Széchenyi-Vereines und es unterliegt daher keinem Zweifel, daß unser gebildetes Publikum das Zeitgemäße dieses Unternehmens nach Gebühr würdigen wird.

Correspondenzen.

Zeben, den 17. März 1878.

In einem kleinem, dem Treiben der großen Welt entlegenen Städtchen, müssen wir freundlichst jedem Bestreben entgegenkommen, welches die Verfeinerung und Veredelung des öffentlichen Lebens bezweckt.

Wenn größere Städte uns fortwährend überreichende Umwardungen in Sitten und Meinungen darbieten, herrscht in den kleineren überwiegend die patriarchalische Lebensweise, damit verbunden ein gewisser Conservatismus, welcher letzteren Puls sehr treffend „Bewundern für das Alte“ nennt, und nicht mit Unrecht mit aller Schärfe seiner Logik und wunderbar reichen Belesenheit perhorreszirt.

Man findet hier verknöcherte Sitten und häudliche Anschauungen, die mit den gotischen Pfeilern und Thürmen, den mittelalterlich herausragenden Dachgiebeln sehr schön harmoniren und einen enthusiastischen Verehrer der Romantik mit Bewundern erfüllen würden — die aber leider einer längst vergessenen Zeit angehörig, ihren hohen poetischen und kunsthistorischen Werth ausgenommenen, heutzutage wenig Nachahmung finden.

Wir leben in einem neuen Ideenkreise. Die geschichtlichen Evolutionen der Neuzeit schenken uns ein, dem von Patriarchalismus und Kastengeist besetzten Mittelalter völlig unbekanntes Kultur-Phänomen: die Gesellschaft.

Die Gesellschaft vereinigt ohne Unterschied Alles, wodurch das rein „Menschliche“ veredelt und zur Blüthe gefördert wird, unterstützt Alles, was dem allzu profanen Leben einen idealen Aufschwung mittheilen vermag.

Die große Idee Széchenyi's war das Schaffen einer Gesellschaft um durch dieselbe uns, in die Reihe der Kultur-Nationen zu heben. Sein Wunsch war es, daß alle Städte Ungarns kleine Kulturzentren bilden sollen um an den Civilisations-Bestrebungen der Neuzeit nach Kräften theilzunehmen zu können. — Aus diesem Standpunkte wird jeder Freund der fortschreitenden Befestigung eine wohlthuende Freude empfinden, wenn er eine kleine Stadt, wie unser Zeben ist, bemüht sieht ihr geselliges Leben zu verschönern, und dem Zeitgeiste anzupassen.

Samstag den 16. März hatten wir wieder einen köstlich animirten Abend im großen Speisesaal des hiesigen Klosters bei der Aufführung zweier kurzer Lustspiele: „Eine vollkommene Frau“ von Görlitz und „Das Posthaus in Trauenbrüngen“ von Koberue. — Wo es sich um das allgemeine Wohl überhaupt um Kulturförderung handelt, da finden wir in der ersten Reihe unserer hochachteten, beliebten seit 35 Jahren in der Erziehung der Tugend unermüdeten thätigen Herrn Direktor des Gymnasiums und der städtischen Elementar-Schulen-Hochw. Herrn Zimka. Bereitwilligst wurde die Schul-Bühne zur genannten Dilettanten-Vorstellung überlassen. Ohne diese Gefälligkeit wären wir um einem schönen Abend beraubt, und Zeben hätte vielleicht nie geahnt, daß Dilettanten so Treffliches leisten vermögen. Verzeihung! Wenn wir die Indiskretion begehen und die Namen der freundlichen Darsteller veröffentlichen. Sie verpflichten uns aber, als Beförderer unseres geselligen Lebens, zum innigsten

Dank, den wir an diesem Orte am besten abzustatten meinen. Es waren also: die Frau Majorin v. Schmela, die Fräulein Matilde und Gisella Grunau, die Herren Hpt. v. Muck, Lt. Szarnohursky, A. Nemes, Schlegelinger und Henel.

Von der Aufführung beider Stücke können wir nur mit Lob und Anerkennung reden. Höflich entzückte uns das liebenswürdige anmuthige, elegante Geist und Wig sprudelnde Spiel der Frau Majorin. Die „Vollkommene Frau“ kann unmöglich vorzüglicher dargestellt werden. Sehr gelungen war die joviale, kernwüchsigste Dattel-Rolle des Herrn Hauptm. v. Muck. — Das geräthliche Auditorium entfernte sich mit dem Wunsche baldigst einer neuen Vorstellung beizuwohnen zu können. G+u.

Tagesneuigkeiten.

Neue Banknoten. Statt der jetzigen fünf Gulden-Noten werden demnächst neue Banknoten in Verkehr gebracht und die ersten eingelöst.

Der Bau des auf der Ungargasse neu aufzuführenden Kindergarteninstitutes wird demnächst in Angriff genommen und ist die Demolirung des einen Hauses bereits im Zuge.

Der Plan des zu errichtenden Gebäudes ist sehr zweckmäßig und schön angeführt und wird die Fronte des Institutes jedenfalls eine Zierde der erwähnten Gasse sein.

Das diesjährige städtische Budget wurde seitens des Komitatsausschusses in keinem Punkte beanstandet und seinem ganzen Umfange nach gutgeheißen.

Der Bericht des städtischen Bürgermeisters über das Jahr 1877 wird in der heutigen Sitzung der Stadtrepräsentanz verlesen werden.

Dieser Bericht erstreckt sich auf sämtliche Zweige der Verwaltung und liefert jedenfalls interessante Daten zur Beurtheilung unserer Zustände. Wir werden denselben vollständig veröffentlichen.

Die Concerte der ersten Wiener Damen-Salon-Kapelle, welche unter der Leitung des Kapellmeisters M. D. Frankl, jüngst hier stattfanden, waren recht anmüthig, obwohl nicht am besten besucht.

Es wurden meist Erzeugnisse der heiteren Muse, als Piccen aus Operetten, Tanzstücke, Potpourris und Dergleichen executirt. Den Hauptreiz dieser musikalischen Soiréen bildete allerdings der Umstand, daß Instrumente, die sonst gewöhnlich von Männern gehandhabt werden, als: Violin, Flöte und Trommel, sich bei dieser Kapelle in Damenhänden befinden.

Die Gesellschaft begab sich von da nach Gallizien um sich dortselbst durch neue Kräfte zu ergänzen.

Märzenwasser in Hülle und Fülle. Die umliegenden Gebirge sind noch ganz mit Schnee bedeckt und weiß, so daß es Unternehmungslustigen leicht fallen dürfte im Nothfalle eine Märzenwasserniederlage zu etabliren.

Zwei „Landesväter“ conversiren mit einander. „Sch bitte dich, sprich nicht; du hast ja während der ganzen Reichstagsession deinen Mund nicht ein einzigesmal aufgethan!“

„Doch! so oft du einen Speech gehalten hast, habe ich in einensort — — gegähnt!“

Waffenübungen. Der Honvéd-Minister hat die Jurisdiktionen verhandelt, daß heuer die Waffenübungen zur gewöhnlichen Zeit und dort, wo große Anzahl der Reservisten es nothwendig macht, in doppeltem Turnus, und zwar im Frühjahr und Herbst stattfinden werden. Zu den heurigen Waffenübungen haben: a) die Einjährig-Reservisten aus den Jahren 1873, 1871 und 1869, welche zu Reserve-Disfizieren avancirt sind; b) jene Einjährig-Reservisten oder aus der Reihe derselben ernannten Reserve-Disfizieren, deren aktive Dienstleistung auf längere Zeit verlagert wurde, so daß für sie eine geringere, als siebenjährige Reserve-Dienstzeit erübrigt; c) die Reserve-Mannschaft aus den Jahrgängen 1873, 1871, und 1869; d) jene Reservisten, welche früher veräumte Waffenübungen nachzutragen haben; e) Diejenigen, welche der im §. 27. des Wehrgesetzes enthaltenen Begünstigungen theilhaft wurden, ferner jene, welche in Gemäßheit des Punktes 4, §. 164 der Instruktion zur Ausführung des Wehrgesetzes beurlaubt wurden, sowie überhaupt alle jene, welche nach achtwöchentlichem Ausbilden dauernd beurlaubt worden sind.

Neue Musikalien. In der Musikalienhandlung des Taborsky & Parsch in Budapest ist soeben erschienen: „Wo man singt.“ Walzer für das Pianoforte, componirt von Philipp Fajbach junior, Capellmeister des k. k. 23. Infir.-Regt. Op. 122. In eleganter Ausstattung; Preis 80 kr. v. W. — Ferner Plaque de Perles Morceau de Salon pour le Piano par Francois Behr. Op. 380 Nr. 689. Preis 80 kr. Eleganter mit einer geschmackvollen Titelvignette.

Kleine politische Rundschau.

London, 20. März. Es herrscht nur eine Stimme darüber, daß die Spernung des Bosporus, wenn sie Rußland jetzt versucht, von England nicht geduldet werden könne.

London, 20. März. In Beantwortung mehrerer der russischen Regierung gemachten Eröffnungen erhielt Lord Loftus eine Note, welche unter lebhaftem Beifall des Oberkommandanten bestätigt, daß drei englische Aerzte und ein Korrespondent als Kriegsgesangene behandelt wurden, trotzdem deren Freilassung angeordnet war und daß Unteroffiziere dieselben unglücklicherweise mißhandelten. Der Oberkommandant

ordnete die sofortige Untersuchung und strenge Bestrafung der Schuldigen an.

Petersburg, 20. März. In den Kron-Arsenalen wird mit fieberhafter Eile gearbeitet. Im Kriegsministerium wird aus den fortgeschrittenen Rüstungen kein Hehl gemacht. Die Regierung kauft ungeheure Pulvervorräthe an. Die Zahl der weitesttragenden Geschütze soll bis April auf 700 gebracht werden.

Konstantinopel, 19. März. Ein Telegramm Neuf Paskas aus Petersburg vom 18. d. meldet den Austausch der Ratifikation des Friedensvertrages. Zugleich zeigt Neuf an, daß er morgen mit Osman Paskha die Rückreise nach Konstantinopel antrete.

Fruchtpreise vom 22. März 1878.

Roggen per 100 Kilogr.	fl.	7.—	7.25
Weizen „ 100 „	„	9.50	10.50
Gerste „ 100 „	„	6.75	7.25
Hafer „ 100 „	„	4.50	5.25
Mais „ 100 „	„	7.50	—
Erbsen „ 100 „	„	7.50	9.50
Linen „ 100 „	„	7.50	14.—
Bohnen „ 100 „	„	10.—	—
Erdäpfel „ 100 „	„	2.50	—

Die in Prag am 13. März gehobene Zahlen:

46, 72, 74, 67, 60.

Die nächste Ziehung ist am 27. März 1878.

Felelős szerkesztő: *Kyss Géza.*

Kiadó-tulajdonos: *Az Eperjesi Bankgyelet.*

Ärverési hirdetés.

2—2

A m. alapít. tulajdonához tartozó Sárosmegeye Kajatha községében fekvő 285⁶⁸⁴/₁₂₀₀ hold, nagyobb részét szántóföldből álló, gazd. épületekkel és kényelmes urilakkal ellátott földbirtok, bérletére tartott árverés nem vezetvén kívánt eredményhez, ugyanezen f. év februárhó 1-től hat évre számítandó, bérletre határozott zárt ajánlatok beadására határidőül, f. év március 28-ik napja tüzetik ki, megjegyeztetvén, miszerint az új bérlo f. év aprilhó 1-ső napján fog a bérletbe bevezettni.

A szabályszerűen kiállított 50 kros bélyeggel és háromszáz ötven frt bánatpénzzel ellátott ajánlatok, melyekben a megajánlott bér betükkkel is kiirandó s kijelentendő, hogy ajánlat tevő a szerződési feltételeket ismeri, a nevezett nap déli 12 óráig a közalap. kir. föltiszt. hivatalnál, Abaujmegeye, Alsó-Mislyén (utolsó posta Zsádány) adandók be.

Az uradalommal peres viszonyban álló vagy bérhátralekos bérlok versenyzésre nem léphetnek. A versenyzők közti választás a vallás és közoktatási m. k. ministeriumnak fenntartatik.

A feltételek a fentemlített hivatalban bármikor betekintheők.

Mislyén, 1878. március 15-én.

Közalap. kir. föltiszt. s. k.

Eladó birtok.

Egy, — Kálnáson Sárosmegeyében, a Tapoly völgyén, — a girált-eperjesi országot mentében, — Eperjeshez 3 mértföldnyi távolságban fekvő nemesi birtok, mely két uri lakház, gazdasági épületek, kertekből, — 372 kat. hold szántóföld, 13 kat. hold rét, 63 kat. hold legelő és 473 kat. hold erdőből áll, — minden tartozékaival szabad kézből megvehető.

A vételi feltételek Sirokán Bóth Gyula urnál, vagy Eperjesen Tomka Ágost ügyvédnél megtudhatók. 49 1—3

Die Häuser Nr. 35 und 36 in der Florian-Gasse, — so auch ein Haus sammt Garten auf der Bleiche sind billig zu verkaufen. — Das Nähere ertheilt

Ferdinand Bergmann.

50 1—3

Freiwilliger Ausverkauf

in der Comissions-Mode-Manufactur-
Celaaren-Halle

Hauptgasse Nr. 328.

Nachdem der Besitzer die Auflösung des Geschäftes beschlossen hat so werden die nachfolgend verzeichneten Waaren unter dem Fabrikpreise ausverkauft, u. zw.:

Rumburger, Creas, Garn, Holländer-Leinwand, Canafas, Angin, Fischzeuge, Grattl, Caffee-Tücher, Kleider-Stoffe, schwarze Lister, Terno, Seiden-Waaren, Leinen-Tücher, Batist und Cottons, Teppiche, Organtint, Moulinen und Futter-Waaren u. s. w.
Auf mein reichhaltiges Cretonn und Verkauf-Lager, neueste Muster, erlaube mir das p. t. Publikum insbesondere aufmerksam zu machen, da durch diesen außerordentlichen Ausverkauf jedem die günstige Gelegenheit geboten wird, die besten und neuesten Waaren, zu auffallend billigen Preisen zu erwerben.

Indem ich für das bisher geschenkte Vertrauen höflich danke, erlaube mir nochmals darauf aufmerksam zu machen, daß der Ausverkauf nur kurze Zeit dauern wird, und bitte das hochgeehrte p. t. Publikum, diese seltene Gelegenheit rechtzeitig zu benützen.

Hochachtungsvoll

Breuer's Mode-Manufactur-Waaren-Halle,

Valent'sches Haus, Hauptgasse Nro. 328.

51

General-Versammlung

der
„Nordungarischen Hypotheken- u.
Industrie-Bank“

wird am 23. April l. J., Nachmittags 2 1/2 Uhr, im städt. Rathhaus-Saale abgehalten, zu welcher die p. t. Aktionäre höflichst eingeladen werden.

Gegenstand der Berathung:

1. Der Antrag auf Abänderung der Statuten, und das darauf bezügliche Gutachten der Directorates.
2. Im Falle der Annahme obigen Antrages, resp. Gutachtens die Wahl von 3 Directorats-Mitgliedern und der Ersatzmännern.
3. Wahl des Aufsichtsrathes.
4. Etwaige rechtzeitig angemeldete Anträge der Actionäre.

Sperics, 18. März 1878.

Die Direction.

Gazdasági vetemény-magvak,

u. m. stíriai és lucerni here, mezei komocsin (Timotheus-Gras) és borsókás perje (Reygras), valódi Quedlinburgi takarmányrépa-mag jutányos ár mellett

GALLOTSIK J. W. kereskedésében

kapható; ugyanott a legmagasabb ár mellett tiszta stíriai heremag bár mily mennyiségben vásároltatik. 2—2

Korcsma bérlet.

A tót-raszlaviczi közbirtokossági korcsma-tási jog, az ahöz tartozó két rendű korcsma, melléképületek és 10 hold szántófölddel, alólírottak Eperjesen, sétatér 6. szám alatt fekvő házával, 1878. évi március 29-ik napján d. e. 10 órakor megtartandó árverés útján f. é. aprilis 1-ső napjától számított hat évre bérbe adni fog.

Az árverési feltételek alólírottak bármikor megtekintheők.

Írásbeli zárt ajánlatok 200 frt bánatpénzzel ellátva — az árverés megkezdéseig — elfogadhatnak.

Az árverezni szándékozók — 200 frt bánatpénzzel ellátva — hivatalosok.

Kelt Eperjesen, 1876. évi március 15-én.

Ruszkó Endre s. k.,

közbirtokossági igazgató, s ügyvéd.

Lakás változtatás.

HERKELY JÁNOS,

városi orvos.

lakik f. évi március 10-től főutca 115. sz. alatti

40 Vaskovics-féle házban. 3—3

Mus Ternig.

Herrn Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen.

Zernig, 28. Dezember 1874.
Es gereicht mir zum Vergnügen, Ihnen die Mittheilung zu machen, daß der von Ihnen ersehnte Wilhelm's antirheumatische antineuralgische Blutreinigungsthee eine große Wohlthat für die lebende und frange Menschheit ist.

Die mit diesem gemachten Versuche behaftigen der Wahrheit gemäß eben Gelegtes und erzielte ich mit diesem in der Gicht, Rheumatismus, Gichtschmerzen, sowie bei Geschlechts-, Nerven- und Strophelkrankheiten die überraschenden Resultate, wodurch ich mich veranlaßt sehe, meine Herren Kollegen auf diesen Artikel besonders aufmerksam zu machen. Wie ich mich aber überzeugt habe, so ist Herr Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen, im Besitze antirheumatischer antineuralgischer Blutreinigungsthee und es wäre daher sehr zu wünschen, daß dieses so wohlbekannt und berühmte Mittel zum Heile der Menschheit die Verbreitung und den Ruf, welchen dieser schon heute genießt, stets erweitern möchte, welchem Wunsche ich mich gerne aus voller Überzeugung anstelle.

Joh. Wallnofer m. p.,

14 2—6 Vereinbarzt am Gifen- und Stahlwaarenwerke zu Ternig.

Die mit vorerwähnten ungekämpelten Original-Urkunde werthlich gleichlautend.

Neunkirchen, am 28. Februar 1875.

(L. S.) Dr. Heinrich Schneider m. p.,

f. t. Notar.

Allein echt erzeugt von
Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen.

Ein Vadel in 8 Gaben getheilt, nach Verdict des Arztes bereitet, sammt Gebrauchsanweisung in diversen Sprachen 1 Gulden, separat für Stempel und Rechnung 10 kr.

Warnung. Man sichere sich vor dem Ankauf von Fälschungen und wolle stets Wilhelm's antirheumatischer antineuralgischer Blutreinigungsthee verlangen, da die bloß unter der Beschilderung antirheumatischer antineuralgischer Blutreinigungsthee auftauchenden Erzeugnisse nur Nachahmungen sind, vor deren Ankauf ich stets warne.

Für Piquantität des p. t. Publikums ist der echte Wilhelm's antirheumatische antineuralgische Blutreinigungsthee auch zu haben in

Eperjes LUDWIG KOZMA, Barfeld, Albert Levecker, Apoth. Sziló, B. Kalmar, Apoth. Kásmar, Genel Eberfel, Apoth. Raibau, Lud. Hegetus, Apoth. und Karl Baurhafer, Apoth. Kelenau, Dr. Jos. Földi, Apoth. Sater, A. Albel, Dr. Feuch, Szepes-Zombot, Joh. Greb, Apoth. Ungvár, Lud. Vene, Apoth. Sallentert, Alfred Szepke, Apoth. Wagenthrüfel, Sam. Southy, Apotheker.